

Treba pa je priznati, da smo Slovenci v primeri z drugimi narodi še kar dobro zastopani v Fehrlejevi knjigi. To velja seveda samo za slikovno gradivo, ki ga je podpisani poslal avtorju s kratkimi opisi in raznimi drugimi podatki. Od poslanih fotografij oziroma reprodukcij je Fehrle objavil slike tehle naših letnih običajev: Svetoštefanski ofer konjičkov v okolici Ljubljane, Gregorjeve barčice v Kropi, boga strašija (M. Gaspari), belokranjski Zeleni Jurij (M. Gaspari), belokranjska plesna igra »most« in belokranjske kresnice, torej skupaj 6 slik iz Slovenije, kar je precej, če upoštevamo, da je v knjigi objavljenih skupaj 93 slik, od katerih prikazuje nemške in avstrijske običaje 63, običaje drugih evropskih narodov pa samo 30 slik. Samo Nordijci z 8 slikami jih imajo več kakor Slovenci, medtem ko je stanje pri drugih narodih v tem pogledu takšno: Grčija 5, Švica 5, Hrvatska 3 (zvončari, velikonočni ogenj in pisanice), Irska 1, Španija 1 in Ukrajina 1. Besedilo k poslanim slikam slovenskih letnih običajev je avtor le delno upošteval (ponekod napačno), rekel bi, da največ v seznamu slik na str. 209—213.

Ker so v Fehrlejevi knjigi tako pomanjkljivo prikazani in obdelani letni običaji evropskih narodov, se povsem upravičeno vprašujemo, koliko bo to delo navzlic njegovim pozitivnim stranem v prid etnografom, ki primerjalno obravnavajo evropske ljudske običaje. Vendar če nič drugega, naj bi nas ta knjiga vsaj spodbudila, da bi mislili na izdajo večjega in kajpada popolnejšega dela o evropskih ljudskih običajih. Izdaja takšnega dela pa bi vsekakor najprimerneje sodila med naloge mednarodnega etnografskega sodelovanja.

Boris Orel

Johannes Hubschmid, Schläuche und Fässer. Wort- und sachgeschichtliche Untersuchungen mit besonderer Berücksichtigung des romanischen Sprachgutes in und ausserhalb der Romania sowie der türkisch-europäischen und türkisch-kaukasisch-persischen Lehnbeziehungen. — *Romanica Helvetica*, vol. 54. — (A. Francke AG. Verlag.) Bern, 1955. — Sv. fr. 22.70.

Može se kazati, da je to sada prva sinteza ove vrste ne samo lingvistička, nego i kulturno-historijska i etnološka o bačvama i mješinama, jednako korisna svim tim granama znanosti. Gotovo u svakom odsjeku ovoga djela ima štošta, što se odnosi i na Balkan odnosno južne Slavene, pa stoga zavređuje da mu se ovdje posveti prikaz (tako se pretresaju i nazivi *ba dan j*, *barigla*, *betač*, *bukila*, *buča*, *burica*, *kopanja*, *krčak*, *kubur*, *kuljar*, *putrih*, *sulj*, *torba*, *tul*, *vučija*, *ilir. putina* — da se ne spominju i riječi kao *mijeh*, *bačva* i t. d.). Dosta ima mjesta i izvoda autorovih, na koje bi se moglo nadovezati i dalje raspravljanje o riječima i stvarima, kojih se dotakao bilo u tekstu bilo o bilješkama s različnim, često dalekosežnim ekskurzima (tako na pr. o našim izrazima *kom. maškalič* i dr.). No šteta je, što indeks riječi na kraju knjige ne iscrpljuje sve izraze, spominjane u bilo kojoj vezi, nego je to samo razborito udešeni izbor.

Mnoštvo je tema zahvatio autor i u ovom svom radu — slično kao i u drugim nekima — često samo usput, pa tim mnogo puta dao i nove pobude ili osvježio na novo neki stari problem ili tezu, u koje već dugo nije dirano ili su izgubile aktuelnost. To može nagovijestiti već sam pregled sadržaja: Uvod (pozajmice »kulturnih« riječi — dosadašnji radovi o mješinama i bačvama — o metodu proučavanja pozajmica) — Riječi za mješine i bačve i s tim vezani problemi (s nizom odsjeka većinom o romanskim izrazima, dalje o nekim grčkim, baskičkim, germanskim, otočno-keltskim, pa dalje za naše područje znatnijim odsjekom o izrazima za mješine u albanskom, južnoslavenskim jezicima, rumunjskom, turskom i t. d. te nekoliko odsjeka o istim takvima u bližih i daljih azijskih i afričkih naroda) i potkraj djela završna poglavja, napose o međusobnim odnosima mješina i drugih posuda, o utje-

caju turskog jezika na susjedne jezike, o povijesti riječi za bačve u indoevropskim i neindoevropskim jezicima te na kraju završna razmatranja.

Autor dotiče u vezi s ovim predmetom i po koje pitanje najširega značaja i zastupa gotovo bez rezerve s punim uvjerenjem, a i argumentima, svoje stajalište. Tako na pr. u pogledu podrijetla odnosno ishodišta davnih Indoevropljana, koje i on nalazi u Aziji u najbližem susjedstvu s tursko-altajskim narodima. U uskom njihovu kontaktu vidi mogućnosti i za velik broj jezičnih pozajmica — od kojih neke ovdje utvrđuje i obrazlaže nadovezujući ih na riječi i stvari u vezi s mješinama i bačvama. Tu se nalaze i ekskurzi o konoplji, o pivu i hmelju i dr. I za stare Slavene zastupa tezu, da su im istočni susjedi bili turski narodi (no tu navodi jamačno kao osnovno kao polaznu točku te teze samo Miklošiča a ne uzima novije radove o tome u pomoć kao što su na pr. K. Moszyńskoga »Badania nad pochodzeniem i pierwotna kultura Slowian« I, gdje ima mnogo pojedinosti, koje su u prilog toj tezi.

Nužno se u svojim ekskurzima oslanja i na rezultate drugih, susjednih nauka, napose etnološke — pa i takve pojedinih proučavača iz najnovijega vremena, tako da se i u ovakvim autorovim izvodenjima čita riječ baš posljednjih proučavača onih tema, kojih se dotiče. A što svladava neobično raznovrsnu literaturu, ne samo lingvističku nego i kulturno-historijsku, etnološku itd., to daje djelu značaj najvišega naučnog niveaa.

Raspon autorovih lingvističkih vidika lako je vidljiv gotovo u svakom odsjeku teksta, gdje se nižu potvrde za pojedine izraze od korejskoga pa tunguskih i mongolskih jezika sve do irskog pa baskičkoga, od starosibirskih do arapskoga ili indijskoga ili izumrlih jezika kao što je pelazgički, stari egipatski, stari dalmatski i drugi (a za orijentaciju čitačima, od kojih će mnogi biti slabije orijentirani na pr. o jezicima Azije i Afrike, služi na kraju djela orijentacijska karta). Kao naročito svijetla strana mora se pored uzorna i čista sloga zabilježiti jedva koja, i to beznačajna štamparska pogreška.

Milovan Gavazzi

Felix Hoerburger, Die Zwiefachen. Gestaltung und Umgestaltung der Tanzmelodien im nördlichen Altbayern. Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Veröffentlichungen des Instituts für deutsche Volkskunde. Band 9. Akademie-Verlag, Berlin 1956. 195 str. Cena DM 32,50.

Slovenci so že kmalu po naselitvi na današnje ozemlje prišli v tesnejše družbene, politične in kulturne stike z Bavarci, ki so jim posredovali marsikatero značilnost. Tako je študij bavarske, zlasti ljudske kulture važen tudi za nas, in zato je razprava F. Hoerburgerja o melodijah v izmenjajočih se taktih »dvostrokih« ljudskih plesov na severnem Bavarskem poučna tudi za slovensko etnologijo. Tudi v slovenskih ljudskih napevih so nekaj vsakdanjega heterometrične strukture. Razlika pa je v tem, da v naših napevih zasledimo heterometričnost zelo različne vrste, medtem ko se obravnavane bavarske melodije »dvostrokih« plesov opirajo na dve vrsti plesnih figur, ki se v posameznem plesu izmenjujeta na razne načine.

O tem pojavu so že razpravljali Anton Bauer, Viktor Junk, Arthur Nowy, Otakar Zich in drugi, pa tudi sam avtor, ki je v tej razpravi povzel dosedanja dognanja in jih dopolnil z novimi izsledki kot pripravo za obsežnejšo izdajo obravnavanih plesov. Glede na to se je dotaknil raznih problemov, ki so povezani s temi napevi, zlasti po metodološki plati. Tako ima to delo širši pomen za študij ljudskih napevov nasploh.

Uvodoma pojasnjuje avtor značilnosti »dvostrokega« plesanja (»Zwiefachtanz«). To se izvaja na napeve z izmenjajočimi se sodo- in lihodobnimi takti, s katerimi se vzporedno izmenjujejo trodobno valčkovi in dvodobno vrtenični koraki, torej sočasno izmenjavanje taktov in korakov, to je glasbenih in plesnih prvin. To lepo izražajo nekatera imena plesov poleg splošno